

at der under arbejdet med rødovrefamilierne også er blevet oprettet såvel et gårdregister som et egentligt familierregister. Det havde i mange henseender været meget spændende tilføjelser til den nu foreliggende udgivelse, dersom disse to registre også havde kunnet udgives – og i hvert fald gårdregisteret, dersom det havde været for omfattende og kostbart med en publicering af familierregisteret.

Det kan måske virke urimeligt således at pege på andre ting, der også kunne have været medtaget i en i øvrigt god og rimelig udgivelse; tanken er imidlertid yderst nærliggende, når man ikke slægtshistorisk er knyttet til netop dette

sogn, men først og fremmest må vurdere bogen med henblik på dens mere generelle anvendelighed.

Det må også nævnes – som det så ofte er tilfældet – at et par kort ville have været en god hjælp til at skabe overblik over lokale stednavne, sognegrænsers placering, udskiftningen og brugsudviklingen i årene derefter.

Konklusionen er altså, at der er tale om en god og nyttig udgivelse, som må have kostet et betydeligt arbejde. Og det er netop på grund af perspektiverne i denne udgivelse, at man kunne have ønsket sig lidt mere – for eksempel i de anførte retninger.

Jørgen Elklit

DET 19. ÅRHUNDREDE

Niels Clemmensen: *Sparekassebevægelsen i Danmark 1810-1914*. (Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 1985). 187 s., 170 kr.

Med støtte fra Danmarks Sparekasseforening har forskningsrådsstipendiat Niels Clemmensen udsendt denne bog. Den er skrevet inden for rammerne af det nordiske projekt, der kaldes »associationsprojektet«, og som omhandler foreningsdannelse i Norden i 1800-tallet.

Der findes to dybtgående fremstillinger inden for området i forvejen, nemlig Bisgård og Schiødts »Danmarks sparekasser« fra 1910 samt O. Blinkenberg Nielsens »De danske sognesparekasser 1865-1914« fra 1950. Det fremgår således, at denne nye fremstilling behandler lige præcis den periode, der tidligere er skrevet om. Det er selvfølgelig ingen skade til med en ny fremstilling, men det kunne have været rart, hvis den i hvert fald også havde omfattet mellemkrigsårene.

Bogen er delt i to dele. Anden del er således en beskrivelse af to tilfældigt valgte sparekasser, nemlig Saxild-Nølev og Aversi. Det er jo lidt underligt, men skal sikkert ses i sammenhæng med tilknytningen til det nævnte nordiske forskningsprojekt.

Bogen er i øvrigt velskrevet og kompetent i udarbejdelsen, således at en del fremstillinger, som forgængerne ikke havde adgang til, er indarbejdet.

Ib Gejl

Helge Nielsen: *Drømme om Frihedsstøtten*. (Rhodos, 1986). 154 s., ill., 98,00 kr.

Frihedsstøtten blev rejst på Vesterbro uden for Københavns Vesterport i årene 1792-97 af borgere for bønder og til-egnet kongen til minde om stavnsbåndets ophævelse ved forordningen af 20. juni 1788. Trods megen tale gennem årene om at flytte den til et sted, hvor den ville genere trafikken mindre, har

den hidtil holdt stand bortset fra, at den i 1911 efter et par år i »mølpose« blev flyttet ca. 5 meter nærmere ind mod Rådhuspladsen, da Københavns nuværende hovedbanegård blev opført og banegraven etableret.

I god tid før stavsbandsforordningens 200-års jubilæum, som kan forudses at blive fejret med fuld musik, og i endnu bedre tid før Frihedsstøttens egen 200-års dag, er allerede i 1986 udkommet hele to bøger om dette vort nok bedst kendte mindesmærke: Karen Krygers *Frihedsstøtten* (anmeldt andetsteds) og den her omtalte lille nydelige bog af den tidligere overbibliotekar ved Landbohøjskolens bibliotek. Hvad kan det ikke blive til, inden alle jubilæerne er passeret?

Helge Niensens bog redegør for ideen og initiativet til Frihedsstøttens rejsning, baggrunden herfor, udførelsen og for debatten i samtid og eftertid om dens rette placering. Det hele viser sig at være en mere kompliceret sag, end vist noget nutidsmenneske forestiller sig.

Bogen er meget veldokumenteret og røber en alsidig og præcis viden hos forfatteren, som imidlertid desværre nok kun kan værdsættes efter fortjeneste af den på forhånd temmelig velorienterede. For den alment interesserede, men forudsætningsløse læser er der næppe meget at hente, er jeg bange for. Det hænger sammen med, at forfatteren har valgt den højst utraditionelle fremgangsmåde at forme sin fremstilling som en version af fjernsynsserien *Her er dit liv* med Frihedsstøtten som personificeret offer i hænderne på Gregers Dirckinck Holmfeld, Gorm, Fuzzy og flere andre medvirkende, bl.a. Steen Eiler Rasmussen som fortæller for flytning til Frederiksberg Allé.

Selv om jeg gerne indrømmer, at ideen er ganske elegant og konsekvent udført, og at den i visse henseender åbner

særlige muligheder for at komme rundt om problemerne, kan jeg ikke nægte, at jeg føler den noget søgt. Jeg vil ikke anbefale den til efterligning. For at kunne fungere som litterær genre med den fornødne lethed og elegance kræver udførelsen, at læseren i vid udstrækning forstår en hentydning. I et sådant pingpong-spil kan man naturligvis ikke forsyne alle emner og antydninger med bastante forklaringer, men må forudsætte bekendt, hvad snakken drejer sig om. Og den læser, som ad åre, når fjernsynsserien forlængst er gået i glemmebogen, får Helge Niensens bog i hænde, vil jo være ladt helt i stikken. At der, som det er nævnt på omslaget, skulle være tale om standardværket om Frihedsstøtten, må jeg derfor meget betvivle.

Det fortjener at nævnes, at bogen har fyldige kildehenvisninger, at den er forsynet med et godt register, og at den er velskrevet og typografisk smukt udført.

Jens Holmgaard

A. Kann Rasmussen: *Danske i Siam 1858-1942*. (Dansk Historisk Håndbogsforlag, Kbh. 1986). 342 s. + 39 s., 250,00 kr.

Mens forbindelsen mellem Japan og de vestlige folk i begyndelsen af 1850erne nærmest blev tvangsåbnet, kom der i Thailand, det senere Siam, en hersker på tronen som selv tog initiativet til at indlede en forbindelse til de europæiske lande, og udnytte de store fordele, der teknologisk og handelsmæssigt lå i en sådan. De første, der fik kontakter i stand med thailænderne, var englænderne, men allerede i 1858 blev der mellem Danmark og Thailand indgået en handels- og venskabstraktat. Som følge heraf blev der oprettet et dansk generalkonsulat i landet, og igennem